

TERMÉSZETI KATASZTRÓFÁK KÖVETKEZMÉNYEINEK FELSZÁMOLÁSA (ÁRVÍZVÉDELEM A TISZA MENTÉN)

A Tisza folyó szerepe meghatározó a környező települések mindennapjaira.

A Tisza völgy - és így Szolnok is - nemcsak egyedülálló szépségeit, de az árvízi, belvízi időszakokban a káros hatását is megtapasztalja.

A Tisza völgy, valamint Szolnok térségét érintő kockázati tényezők számbavételekor a következőket szükséges megvizsgálni:

- vízgyűjtő terület;
- erdősültség;
- hóolvadás intenzitása;
- csapadék mennyisége;
- árvizek 1998-2006 között.

Térségünkben a Tisza, mellékfolyóival együtt, az Északi Kárpátoktól a Keleti Kárpátokig behatárolt területről szállítja a vizet.

Ha térképen tanulmányozzuk, jól látható a vízgyűjtő terület nagysága, (~157 000 km²), illetve Szolnokon, ahol a Zagyva a Tiszába torkollik, már mindkét folyó hozadéka keresztül folyik a városon.

A vízgyűjtő területek erdősültsége, pontosabban annak hiánya jelentős befolyásoló tényező. Vízügyi szakemberek rámutattak, hogy éppen az erdők kiirtása az oka annak, hogy nincs olyan anyag, nincs olyan élő szervezet, amely az időközönként megjelenő intenzívebb, nagy mennyiségű csapadékot, a tavaszi hóolvadás idején a hatalmas vízmennyiséget felfogja.

Az elmúlt időszakban megélt átszervezések, átalakítások eredményeképpen a Honvédség — Parlament által meghatározott — fő feladata a haza védelme illetve a szövetségi rendszer kötelékében meghatározott feladatok és kötelezettségek teljesítése.

Ugyanakkor a Honvédség olyan háttérrel, technikai eszközökkel rendelkező szervezett erő, amelyet nem szabad és nem is lehet katasztrófa helyzetekben nem figyelembe venni és nem alkalmazni.

A legmagasabb szintű jogszabály, a Magyar Köztársaság Alkotmánya foglalkozik a katasztrófa védelemmel és ezen belül a különböző szervezetek feladatrendszerével.

A katasztrófa védelemben résztvevők összetétele:

- polgári védelmi szervezetek;
- hivatásos katasztrófavédelmi szervek;
- hivatásos önkormányzati tűzoltóságok;
- gazdálkodó szervezetek;
- Magyar Honvédség;
- Határőrség;
- rendvédelmi szervek;
- állampolgárok;
- Országos Meteorológiai Szolgálat;
- Országos Mentőszolgálat;
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat;
- önkéntesen résztvevő társadalmi szervezetek;
- a civil és az erre a célra létrehozott köztestületek;
- a nem természeti katasztrófák esetén annak okozója és előidézője;
- Önkormányzatok, állami szervek.

Az alábbi felsorolás mutatja azt a törvényi, jogszabályi háttérrel, amely alapján a magyar Honvédség részt vesz a természeti katasztrófák következményeinek felszámolásában.

- a Magyar Köztársaság Alkotmánya;
- a honvédelemről és az MH-ről szóló 2004. évi CV. Törvény;
- az 1999. évi LXXIV. katasztrófa védelmi törvény;
- a 179/1999. Kormányrendelet;
- az 1996. évi XXXVII. polgári védelmi törvény;
- a 23/2005. HM rendelet;
- a 82/2005 HM HVKF intézkedés;
- a HKR SZMSZ;
- a HKR ÁKT;
- az MH LEP intézkedése;
- az MH LEP Katasztrófa Védelmi Alkalmazási Terv.

Többféle katasztrófa megelőzésében, valamint azok következményeinek felszámolásában vállal aktív szerepet a Honvédség. A honvédelmi tárca rendeletekkel, intézkedésekkel, utasításokkal szabályozza a Honvédség részvételét, tevékenységét.

A végrehajtó egységek szintjén jelenik meg a Magyar Honvédség 86. Szolnok Helikopter Ezred.

A helikopter, mint különleges képességekkel rendelkező speciális repülő eszköz, polgári célokra széles körben használt és alkalmazott, továbbá a katasztrófa elhárítási rendszerben is széleskörűen bevethető.

Az adott helikopter típus specifikumától függ az, hogy milyen technikai felszereltséggel rendelkezik. A típusra jellemző sebesség és magasságértékek

közötti tartományban képes szállítási feladatokat végrehajtani, személyeket felkutatni, menteni.

A Magyar Honvédség 86. Szolnok Helikopter Ezred légi kutató-mentő szolgálata a keleti országrészben Szolnok, a nyugati országrészben pedig Pápa kiterjedt körzetében képes szükség esetén segítséget nyújtani és részt venni a humanitárius feladatok ellátásában.

Érdemes kiemelni azt a tényt, miért fontos, hogy Szolnokon katonai repülőtér van és miért szükséges, hogy Szolnokon katonai helikopterek állomásozzanak. Az elmúlt években zajlott reformok és átszervezések során a Honvédségnél komolyan voltak olyan vélemények, hogy a katonai helikoptereknek nincs helye az alföldi régióban,

Léteztek olyan tervek, amelyek arról szóltak, hogy a szolnoki repülőtér bezárásra, megszüntetésre kerül, miközben — ha csak a polgári oldalt vesszük — a Magyar Köztársaság területén éppen a Tisza völgye az, amely a leginkább veszélyeztetett.

Ésszerű okokból a segítségnyújtásra képes technikai eszközöket és személyi állományt, erőt ott célszerű koncentrálni, ahol az vészhelyzetben a legnagyobb hatékonysággal alkalmazható.

Az 1998-2001. közötti időszak árvízi tevékenységei közül kiemelkedik a tarpai gátszakadás utáni helyreállítási munkákban való részvétel és gátmegerősítés. A helikopter nagyfokú manőverezési képessége rendkívül jelentősnek bizonyult a fákkel benőtt gátrész megközelítésében.

2000-2001. között Vezensy és Tiszajenő fenyegetettsége miatt, a szántóföldön kellett védművet kialakítani. A talaj felázottsága miatt azonban kizárólag helikopterekkel lehetett megoldani a szükséges anyagok utánpótlását.

A 2006-os évben a Tisza–Zagyva mentén, Csépa körzetében a műút mellett ideiglenesen kialakított depóterületen, teherautók platójáról függesztették fel a terheket a helikopterekre. Egy ilyen csomag tömege 1 tonna. Egyetlen helikopter egy fordulóval 4 tonna terhet képes szállítani.

A Kőrös mentén a gát koronájának megcsúszása után a helikopterek az első pillanattól kezdve részt vettek a védmű kiépítésében. Ugyanitt a homokzsákok könnyebb továbbítása érdekében szállítószalagokat alkalmaztak, melyeket szintén helikopterrel juttattak a helyszínre.

A fenti felsorolásból látható, hogy 1998-tól, a 2005-ös év kivételével, minden évben árvízvédelmi feladatokat kellett ellátniuk a helikoptereknek.

2006-ban 16 nap alatt 752 repült óra gyűlt össze csak az árvízvédelmi feladatok ellátásából.

Egy mondás szerint a háborúra a békében kell készülni. Így van ez a katasztrófa védelemben is.

A természeti, környezeti katasztrófák megelőzésének, elhárításának illetve a segítségnyújtásnak minden lehetséges módját ki kell dolgozni.

Bármennyire is úgy tűnik, hogy az ezekre fordított összeg kidobott pénz, az anyagi feltételeket, technikai eszközöket biztosítani kell, hogy veszély, katasztrófa esetén ne érjen bennünket sem anyagi, sem személyi kár.

A Honvédség és ezen belül a 86. Szolnok Helikopter Ezred személyi és technikai állománya felkészült és képes a szükség esetén részére meghatározott humanitárius, katasztrófa elhárítási és védekezési munkákat végrehajtani.

Az anyagi és személyi mentési feladatok végzésére a magas szakmai kiképzettséggel, felelősségtudattal rendelkező katonák — az eddigiekhez hasonlóan — az alaprendeltetésen túl képesek eredményesen részt venni a civil lakosság biztonságának megóvásában.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Ambrus József – Herendi Dezső – Németh Sándor – Obert Ferenc – Orovecz István - Dr. Patyi Sándor – Seemann László – Dr. Szakál Béla: Országvédelem, Polgári Védelem, Katasztrófa elhárítás, BMGE Mérnöktovábbképző Intézet, Budapest, 2000.
- [2] A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrinája, Hadművelési és Kiképzési Csoportfőnökség kiadványa, 2004.
- [3] 23/2005 (06. 16.) HM rendelet a honvédelmi ágazat katasztrófák elleni védekezésének irányításáról és feladatairól.